

MARIUI

KATILIŠKIUI - 100

(tikr. pavardė Albinas Marius Vaitkus)

(1914-09-15 – 1980-12-17)

Prozininkas

Tėvai kilę nuo Žagariškių. Būsimasis rašytojas gimė Gruzdžių miestelyje, bet vaikystę ir ankstyvąją jaunystę praleido Katiliškių kaime (iš šio pavadinimo ir kilo pseudonimas), už poros kilometrų nuo Žagarės. Marius buvo devintas vaikas iš vienuolikos vaikų. ^[1]

Lankė Žagarės pradžios mokyklą, progimnaziją, dirbo tėvų ūkyje. 1936 m. buvo pašauktas į Lietuvos kariuomenę, tarnavo Šiauliuose, ryšių batalione radistu. 1941 m. pradėjo dirbti bibliotekininku Pasvalio bibliotekoje, spalio 1 d. paskirtas vedėju. 1941 m. spalio 14 d. Saločių bažnyčioje susituokė su matematikos mokytoja Elze Avižonyte, gimusia Čikagoje.

1944 m. pasitraukė į Vokietiją, kurį laiką studijavo meną Fribūre (Šveicarija). Vėliau pateko į Belgijoje esančią perkeltųjų asmenų stovyklą. Apsidraudžiant nuo galimo priverstinio gražinimo nelaisvėn, stovykloje pasikeitė dokumentus, pasiimdamas M. Katiliškio pavardę.

1949 m. atvyko į JAV. 1949 m. gruodžio 8 d. Bruklina antrą kart vedė – poetę Zinaidą Nagytę (Liūnę Sutemą). Gyveno Čikagos priemiestyje Lemonte savo paties pasistatytame

name. Dirbo duobkasiu, vėliau plieno liejykloje, kitokį pagalbinį darbą. Palaidotas Čikagos lietuvių tautinėse kapinėse.

Pirmuosius eilėraščius išspausdino 1931 m.

Emigracijoje parašė 4 romanus, 2 novelių knygas, kelionių apybraižas: „Nelaimė“ , „Tremties metai“, „Užuovėja“ , „Miškais ateina ruduo“ , „Išėjusiems negrįžti“, „Šventadienis už miesto“, „Pirmadienis Emerald gatvėje“ ir kt.

2002 m. Lietuvių literatūros ir meno archyve buvo rastas niekur neskelbtas M. Katiliškio novelių rinkinio „Seno kareivio sugrįžimas“, sukurto 1944 m., rankraštis; 2003 m. šį rinkinį išleido leidykla „Šiaurės Lietuva“.

2004 m. pasirodė ir šio autoriaus anktyvosios poezijos knyga, pavadinta „Mano žodžiai“,

2005 m. Čikagoje išleistas M. Katiliškio apsakymų rinkinys „Pasivaikščiojimas ratu“.

1962 m. jo kūrinys „Prasilenkimo valandos“ gavo LRD premiją.

Taip pat yra laimėjęs Lietuvių enciklopedijos leidyklos ir Santaros-Šviesos kūrybines premijas.

M. Katiliško romanas „Miškais ateina ruduo“, buvo vienas iš nedaugelio išeivių kūrinių, išleistų sovietinėje Lietuvoje. 1990 m. sukurtas kino filmas.

Bibliografija

- **Prasilenkimo valanda** (apsakymai). – Schweinfurt: Vismantas, 1948.
- **Paskendusi vasara** (apsakymų rinkinys). – Rodney (Ont.): Rūta, 1951.
- **Užuovėja** (apsakymai). – Chikago: Terra, 1952.
- **Miškais ateina ruduo** (romanas). – Chikago: Terra, 1957.
- **Išėjusiems negrižti** (romanas). – Chikago: Terra, 1958.
- **Šventadienis už miesto** (apsakymai). – Chikago: Terra, 1963.
- **Duobkasiai**. – Chikago: Pedagoginis lituanistikos institutas, 1969.
- **Miškais ateina ruduo** (romanas). – Vilnius: Vaga, 1969.
- **Apsakymai**. – Willowbrook: Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas, 1975.
- **Užuovėja. Išėjusiems negrižti** (romanai). – Vilnius: Vaga, 1990.
- **Miškais ateina ruduo** (romanas), 2-asis leidimas. – Vilnius: Vyturys, 1991.
- **Pirmadienis Emerald gatvėje** (romanas). – Willowbrook: Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas, 1993.
- **Užuovėja** (apsakymai). – Vilnius: Baltos lankos, 1996.
- **Paskendusi vasara** (apsakymų rinktinė). – Kaunas: Šviesa, 1997.
- **Seno kareivio sugrižimas** (novelės). – Šiauliai: Šiaurės Lietuva, 2003.
- **Mano žodžiai: ankstyvoji kūryba** (eilėraščiai). – Šiauliai: Saulės delta, 2004.
- **Pasivaikščiojimas ratu** (apsakymai). – Chikago: Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas, 2005.
- **Miškais ateina ruduo: romanas** (parengė Agnė Iešmantaitė). – Vilnius: Žaltvykslė, 2005. – 228 p. – [ISBN 9986-06-083-4](#)
- **Miškais ateina ruduo: romanas**. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2006. – 509 p. – [ISBN 9986-39-459-7](#)

Medžiaga iš:

http://lt.wikipedia.org/wiki/Marius_Katili%C5%A1kis

Daugiau skaitykite:

<http://www.saltiniai.info/index/details/1264>

<http://antologija.lt/author/marius-katiliskis>

http://www.svietimotaryba.org/newsite/pdf_files/antologija/katiliskis.pdf

<http://www.tekstai.lt/tekstai-apie-tekstus/6417-elena-bukeliene-marius-katiliskis-biografijos-bruozei-2005>